

STOWARZYSZENIE ABSOLWENTÓW I APLIKANTÓW KSSIP
VOTUM

Warszawa, 9 kwietnia 2024 r.

DLPK-I.400.1.2024

Prof. dr hab. Pan ADAM Bodnar

Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

na podstawie Wytycznych w zakresie prowadzenia konsultacji publicznych zgodnie z § 36 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów Stowarzyszenie Votum przedstawiamy Panu Ministrowi Sprawiedliwości:

- opinię do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (numer z wykazu: UD29).

Przedstawione uwagi przyczynią się do doskonalenia otoczenia regulacyjnego, dostarczając konkretnych oraz merytorycznych argumentów zespołowi legislacyjnemu w celu kompleksowej oceny wpływu, zwiększenia prawdopodobieństwa osiągnięcia zakładanych celów i zminimalizowania ryzyka wystąpienia negatywnych skutków wprowadzanej regulacji oraz zapewnieniu zasady obiektywności poprzez konsultację rozwiązań z przedstawicielami wszystkich podmiotów, których mogą one dotyczyć.

OPINIA

Stowarzyszenia Absolwentów i Aplikantów KSSiP VOTUM

do projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks
karny wraz z uzasadnieniem i OSR
(numer z wykazu: UD29)

Autorzy:

(kolejność alfabetyczna)

Hubert Dudkiewicz – sędzia
Aleksandra Sieniecka-Kotula – sędzia

Wsparcie merytoryczne:

(kolejność alfabetyczna)

Arkadiusz Kolasa – asesor sądowy
Bartosz Malisz – aplikant sędziowski

Warszawa, 9 kwietnia 2024

W nawiązaniu do pisma Ministra Sprawiedliwości z 27 marca 2024 r., znak DLPK-I.400.1.2024 Stowarzyszenie Absolwentów i Aplikantów KSSIIP VOTUM przedstawia opinię do projektu ustawy o zmianie ustawy - kodeks karny.

Konieczność rozszerzenia ochrony przewidzianej dotychczasowymi przepisami kodeksu karnego dla pokrzywdzonych tzw. przestępstwami z nienawiści, o czyny związane z dyskryminacją ze względu na niepełnosprawność, wiek, płeć, orientację seksualną lub tożsamość płciową nie budzi wątpliwości. Potrzeba nowelizacji kodeksu karnego w tym względzie wynika z jednej strony z rekomendacji komitetów ONZ, zaleceń Komitetu Ministrów Rady Europy i Europejskiej Komisji Przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji czy orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, z drugiej zaś strony, z wyników licznych badań socjologicznych, wskazujących na narastający w Polsce problem dyskryminacji ze względu na wskazane powyżej okoliczności.

W związku z powyższym, **należy pozytywnie odnieść się do kierunku projektowanych zmian** ustawy, dzięki którym polskie prawo karne materialne zostanie dostosowane do wiążących nasze państwo zobowiązań międzynarodowych, a także odpowie na aktualne potrzeby społeczeństwa.

Powyższy efekt projektodawca zamierza osiągnąć poprzez dodanie do czterech przepisów, zarówno w części ogólnej (art. 53) jak i szczególnej (art. 119, 256, 257), kodeksu karnego, wskazywanych w zaleceniach oraz orzecznictwie ETPCz, a dotychczas nieznanymi tej ustawie, pięciu podstaw zachowań dyskryminacyjnych, w postaci: niepełnosprawności, wieku, płci, orientacji seksualnej oraz tożsamości płciowej.

Redakcja wskazanych powyżej, znowelizowanych przepisów części szczególnej ustawy nie budzi zastrzeżeń. Dodanie do nich kryteriów dyskryminacji, opisanych jako cechy indywidualne jednostki, nie zaś, jako cechy przynależności do grupy, jak w przypadku przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, politycznej czy wyznaniowej, nie wyłącza z zakresu ich penalizacji czynów

skierowanych przeciwko grupom jednostek posiadającym wskazane cechy. Skutkiem powyższego, artykuły: 119, 256 oraz 257 nowelizowanej ustawy chronić będą zarówno zindywidualizowanych pokrzywdzonych, jak i wszystkie osoby należące do grupy, przeciwko której skierowane jest działanie sprawcy.

Odmienne ocenić należy natomiast redakcję nowelizowanego art. 53 § 2a pkt 6 k.k., który wprowadza dyskryminacyjne kryteria motywacji sprawcy, jako okoliczność obciążającą, jedynie w przypadkach przestępstw skierowanych przeciwko ustalonym jednostkom. W związku z powyższym, nie znajduje on zastosowania na przykład w przypadku zaktócenia przebiegu zebrania, zgromadzenia lub pochodu (art. 260 k.k.), ze względu na wskazane cechy ich uczestników. Brak redakcyjnej zmiany wskazanego przepisu w powyższym zakresie, przy okazji dodania do niego nowych kryteriów oceny motywacji sprawcy, wobec powszechności dyskryminującego ze względu na orientację seksualną i tożsamość płciową charakteru wielu czynów, powoduje zatem znaczne poszerzenie istniejącej już uprzednio luki. Choć katalog okoliczności obciążających, wskazany w art. 53 § 2a k.k. stanowi jedynie wyliczenie przykładowe, co nie uniemożliwia sądowi uwzględnienia wskazanej motywacji sprawcy, przy ustalaniu wymiaru kary, prosta zmiana redakcyjna przepisu pozwoliłaby objąć wprost jego zakresem również przestępstwa inne niż te, których dotyczy projektowana zmiana, a podczas popełnienia których dyskryminacja została skierowana przeciwko całym grupom nieustalonych co do tożsamości osób. **Pozytywnie odnieść należy się jednakże do zastąpienia słowa "ofiara", terminem "pokrzywdzony"**, co wpływa na ujednoczenie kodeksowej terminologii przy jednoczesnym usunięciu z ustawy terminów nacechowanych emocjonalnie.

Postulujemy również, aby pojęcie tożsamości płciowej zostało zdefiniowane w art. 115 k.k. Brak definicji legalnej, określonej na potrzeby projektowanych zmian może prowadzić do niedopuszczalnej w prawie karnym interpretacji rozszerzającej znamion czynów zabronionych. Takiego zagrożenia nie ma jeśli chodzi o pozostałe wprowadzane postawy dyskryminacyjne, gdzie ich znaczenie semantyczne nie

budzi wątpliwości. Proponujemy, aby jako pierwowzór definicji tożsamości płciowej postużył ten sformułowany w **Zasadach Yogyakarty**.

Łęczy wyrazę szcunku
z upoważnienia przedstawiciela
Stowarzyszenia Absolwentów i Aplikantów KSSiP

VOTUM

- Sędzia Marek Apłtas -